

Litteratur.

Emil Stang: Rettergangsmåten i straffesaker. 2. udgave. Oslo 1951. 327 sider. Anm. af kontorchef N. Kjærgaard.

I forordet til 1. udgave af „rettergangsmåten i straffesaker“, der udkom i 1941, indleder forfatteren med at fastslå: „Jeg har skrevet denne boka først og fremst for å skaffe de juridiske studentene en brukbar lærebok“.

Dermed er bogens karakter angivet.

Alt notestof er banlyst. Ligeså gengivelser eller omskrivninger af lovparagraffer. Domme er ret jævnlige citerede, men altovervejende kun ved henvisning til årgang og sidetal i den norske retstidende. Forfatteren forudsætter simpelthen, at læseren har loven og domssamlingen ved sin side ved studiet af bogen. For anmelderen, der deltager i undervisningen i proces ved Københavns universitet, falder det naturligt at søge at foretage en sammenlignende vurdering mellem det grundlag for undervisningen af norske studenter, som Emil Stang's bog yder, og det grundlag danske studenter har gennem professor Stephan Hurwitz's værk: Den danske straffeproces. Sidstnævnte arbejde er af samme art som f. eks. professor Skeie's: Den norske straffeproces: en stort anlagt håndbog (professor Hurwitz's bog er på 848 sider foruden sageregister) med talrige noter og gengivelser af lovparagraffer og med en dybtgående diskussion af og stillingtagen til centrale problemer ofte med henvisning til fremmede forfattere.

Spørger man så, hvilket grundlag der fra et undervisningsmæssigt synspunkt er at foretrække, vil man sikkert få det svar, at en bog, der som Emil Stang's er skrevet direkte med henblik på undervisningen, må være det rigtige, og naturligvis er der meget der taler for den løsning. Først og fremmest er det en selvfølge, at en bog på godt 300 sider kræver mindre tid at komme igennem end et værk, der er noget nær 3 gange så stort, et argument, der i vore dage med det kolossalt opsvulmede lovstof er af uvurderlig betydning. Til fordel for en lettere tilegnelse taler også, at man i en lærebog direkte kan systematisere stoffet på den for undervisningen mest overskuelige måde uden at skulle tage andre hensyn. Og sidst men ikke mindst: man er fri for de store og ofte meningsbrydende overspringelser, som af hensyn til undervisningsplanen nødvendigvis må foretages i et som håndbog anlagt værk.

Helt så enkelt er svaret nu dog ikke. Tilegnelsen, navnlig af vanskelige spørgsmål, sker nu en gang lettere gennem den ligesom dvælende form, en håndbog betinger. Et andet forhold er, at lærebogens knappe form med udeladelse af noter med videre kan friste til, at der ved undervisningen foretages en oppustning af stoffet gennem tildikterede noter, oversigter med videre. Og for den, der senere i praksis kommer til at virke på det pågældende område, er det en fordel, at han nu som håndbog kan anvende det værk, han som student er blevet fortrolig med i stedet for at skulle arbejde med en helt ny fremstilling, måske skrevet af en anden forfatter.

Kan det således være vanskeligt i al almindelighed at foretrække den ene form for den anden, skal det sluttelig tilføjes, at med den givne baggrund har det været naturligt, at Emil Stang's bog blev en lærebog, medens Stephan Hurwitz's bog blev en håndbog. Norsk straffeprocess er jo bl. a. gennem Skeie's værk allerede håndbogsmæssigt behandlet, medens den form, hvorunder dansk straffeprocess fremtræder efter tillægslovene af 1932 og 1936 til retsplejeloven, netop først er systematisk beskrevet i professor Hurwitz's arbejde. Efter at dette værk nu har foreligget i en række år, er der utvivlsomt skabt grundlag for udgivelsen af en lærebog.

Forøvrigt har Emil Stang, særlig i den nu foreliggende 2. udgave, formået i ikke ringe grad at overvinde faren ved lærebogens for sammentrængte form derved, at særlig vanskelige spørgsmål er behandlet mere dybtgående, uden at lærebogsformen derfor på nogen måde kan siges at være sprængt.

I det følgende skal der af bogens indhold fremdrages en række punkter, der har mere almen interesse i den forstand, at der er tale om problemer, der foreligger til debat også uden for Norge. Ved fremhævelsen af disse forhold vil der i rimeligt omfang blive anført, på hvilke steder 2. udgave udskiller sig fra 1. udgave.

Taget i store træk er bogen opbygget på følgende måde.

I de første 5 afdelinger gøres en række almene straffeprocessuelle spørgsmål til genstand for nærmere omtale. Det drejer sig om straffeprocessens kilder, historie og grundprincipper, sagens parter, domstolene, de straffeprocessuelle tvangsmidler og bevislæren.

Derefter følger i afdelingerne 6—11 en gennemgang af reglerne om straffesagens gang fra efterforskning og forundersøgelse gennem behandlingen i første instans til en beskrivelse af retsmidlerne anke, fornyet behandling, kære og genoptagelse.

Bogen slutter med i 2 afdelinger at omtale visse mere accessoriske spørgsmål som f. eks. private straffesager og straffedommens fuldbyrdelse.

Fra afsnittet: *Straffeprocessens historie og dens grunnsetninger* skal fremhæves det i al væsentlighed i 2. udgave tilføjede afsnit, omhandlende modsætningsforholdet mellem inkvisitions- og anklageprincipperne set i historisk belysning. Det er kun naturligt, at forfatteren fremdrager de iøjnefaldende ubeldige sider, der er knyttet til førstnævnte princip, set ud fra moderne synspunkter, så meget mere som Norge med stolthed kan pege på, at anklageprincippet i dette land blev indført allerede ved loven af 1887. Alligevel savner man i et afsnit, der netop tilsigter at give en historisk vurdering af de 2 principper, en påpegen af de 2 hovedpunkter, på hvilke inkvisitionsprocessen betød et afgørende fremskridt i forhold til den gamle germanske private partsproces, nemlig gennemførelsen af det grundsynspunkt, at straffeprocessen er en offentlig samfundsopgave, og indførelsen af det materielle bevis.

Fra samme afsnit bør ligeledes nævnes bemærkningerne om adgangen til at rejse en subsidiær, privat straffesag. Forfatteren erkender, at denne ret kan siges at være et brud på det offentligretlige princip, men påpeger, at retten er nødvendig som korrektiv overfor anklagemyndigheden. I sammenligning med dansk straffeprocess, hvor en sådan adgang ganske mangler, er det ejendommeligt at se, at man både i norsk og svensk straffeprocess betragter en subsidiær, privat påtaleret som en nødvendighed, og det uagtet norsk og svensk straffeprocess ellers med hensyn til påtalemyndighedens påtalepligt går hver sin vej, idet norsk ret hylder opportunitetsprincippet, medens svensk ret står på legalitetsprincippet. Professor Hurwitz har sikkert ret, når han i sin straffeprocess går stærkt ind for reglens indførelse i dansk ret.

Iøvrigt skal det fremhæves, at forfatteren har formået at give en kortfattet, men dog alligevel særdeles klar og instruktiv oversigt over straffeprocessens grundsætninger. Blot en lille anke: man savner i oversigten nogle bemærkninger om favor defensionis-grundsætningen.

I afsnittet om *sagens parter* læser man med interesse kapitlet om fornærmedes retsstilling. Dette kapitel er iøvrigt ret stærkt omarbejdet fra 1. udgave. Sammenlignet med dansk ret er fornærmedes stilling i norsk straffeprocess på flere punkter stærkere. Retten til subsidiær privat påtale er allerede omtalt. Videre kan fremhæves hans ret til at slutte sig til den offentlige forfølgning af ærekrænkersager, i hvilket tilfælde han får partsrettigheder. I andre offentlige sager har han vel — naturligt nok — ikke partsrettigheder, men han har dog adgang til at gøre sig bekendt med retsbogen og sagens akter. Det er dog et spørgsmål, om der ikke måtte være trang til en yderligere præcisering af hans stilling. Selvom der ikke kan blive tale om egentlige partsrettigheder, forekommer det rimeligt, at der f. eks. fandtes regler om hans ret til at være til stede i retsmøder og til at udtale sig i sagen.

I kapitlet om *sigtede* fremhæver forfatteren, at det vel principielt er påtalemyndigheden der afgør, om en person skal mistænkes, men tilføjer — hvad der kan være grund til at understrege — at en mistænkt kan blive sigtet og få partsrettigheder, uden at påtalemyndigheden har besluttet at sigte ham, derigennem, at efterforskningen rent faktisk drives på en sådan måde, at den tydeligt udpeger en bestemt mistænkt. I dette kapitel savner man iøvrigt en oversigt over, i hvilken grad de vigtigste partsrettigheder såsom partsoffentlighed, aktindsigt, afhøringsret, procedurebeføjelse, ret til at begære anke eller fornyet behandling, tilkommer sigtede.

Som et eksempel på at forfatteren i 2. udgave har taget vigtige principspørgsmål op til bredere behandling kan nævnes hans bemærkninger om, hvorvidt man bør følge subjektive eller objektive synspunkter ved forsvarerens principielle stilling. Forfatteren understreger, men næppe mere end forsvarligt, at hensynet til det objektivt rigtige resultat sætter klare grænser for, hvor langt forsvareren må drive sit forsvar.

Af fremstillingen om sigtedes adgang til at have forsvarer fortjener forfatterens kritik af reglen om, at sigtede ved herreds- og byretten ikke får forsvarer, hvis han har afgivet en uforbeholden og iøvrigt bestyrket tilståelse, at fremhæves. Med den i moderne tid indsete nødvendighed af en individualiserende behandling af domfældte er forsvarerbistanden ved spørgsmålet om sanktionerne næppe mindre vigtig end ved skyldspørgsmålet. Iøvrigt forekommer forfatterens behandling af reglerne om forsvarerens stilling at være for kortfattet. 2. udgave indeholder vel nogle bemærkninger om hans partsrettigheder, men disse bemærkninger består væsentligst i en henvisning til loven. Dette spørgsmåls betydning kunne nok kræve en bredere behandling, ligesom problemet om forsvarerens lovfortolkningsret vel også forekommer i Norge, og derfor nok burde have været omtalt.

3. afdeling behandler reglerne om selve *straffedomstolene*. Set ud fra et dansk synspunkt forekommer det mest iøjnefaldende træk i den norske domstols system at være, at domsmandsinstitutionen kun forekommer i første instans og kun ved herreds- og byretten. Konsekvensen heraf synes at være, at der er opstået et meget kunstigt system først og fremmest med hensyn til retsmidlerne. Der tænkes her ved på spørgsmål som sondringen mellem retsmidlerne, anke til højesteret og fornyet behandling ved lagmannsretten. Man tvinges derved til i udstrakt grad at foretage den vanskelige og ofte uholdbare sondring mellem bedømmelsen af bevisernes vægt og den retlige subsumption. Adgangen til ved den retlige subsumption at gå direkte til højesteret synes at måtte føre til en urimelig overbebyrden af denne domstol. Højesterets kæremålsudvalg synes at have en meget fremtrukket stilling. Det er muligt, at disse kritiske bemærkninger skyder over målet og skyldes en udenforståendes manglende indfølelse med norske retsforhold, men i betragtning af spørgsmålets vigtighed har anmelderen dog fundet det rigtigt at fremdrage dette.

Et særlig klart og instruktivt afsnit udgør bogens 5. afdeling om *beviserne*. Fremstillingen af reglerne om de enkelte bevismidler indeholder et væld af bemærkninger, der vidner om forfatterens store erfaring. Man mærker i dette afsnit i særlig grad, at bogen er skrevet af en meget vidende praktiker. Det vil føre for vidt at gå nærmere ind på de mange interessante enkeltheder i dette afsnit, derimod skal det fremhæves, at der nok kunne være givet en noget dybere behandling af bevislærens almindelige del. Således savnes stærkt et kapitel om bevisbedømmelsens frihed. Det er i hvert fald anmelderens erfaring, at det ved undervisningen netop lønner sig at gå nærmere ind på de generelle bevisregler.

I kapitlet om *påtalereglerne* er det særlig den vide gennemførelse af opportunitetsprincippet, der påkalder interessen. Norsk og dansk ret har på dette område så mange lighedspunkter, at man ved læsningen af disse regler uvilkårligt drager sammenligning med dansk ret. Efter forfatterens fremstilling synes påtalefrafaldet ikke — således

som tilfældet er i dansk ret — at kunne gøres afhængig af, at tiltalte erklærer en bøde. Til gengæld kan i norsk ret en sag, der ikke blot drejer sig om en forseelse, men også om en forbrydelse, der kan straffes med bøder og fængsel i højst et år, sluttet med et forelæg. De norske regler på dette felt forekommer mere ubetænkelige end de danske.

I sin gennemgang af reglerne om tiltalebeslutningens indhold kritiserer forfatteren den gældende højesterets-praksis, hvorefter det forlanges, at man ved beskrivelsen af tiltalen skal anvende hele lovens definition af det strafbare forhold, uanset at beslutningen derved ofte kommer til at blive helt uforståelig. Forfatterens eksempel med en tiltalebeslutning for forsøg på tyveri virker særlig overbevisende.

I kapitlet om tiltalebeslutningen nævner forfatteren side 175, at retten, uden at tiltalebeslutningen behøver at blive rettet, kan dømme efter de omstændigheder, som er til stede, jævnfør straffeprocesslovens § 342. Heri må ligge, at retten er berettiget til udover tiltalebeslutningen at tage alle, selv de mest væsentlige omstændigheder i betragtning, når blot der ikke derved inddrages noget nyt strafbart forhold.

Rigtigheden af dette resultat, der følger af § 342, skal på ingen måde bestrides, men det burde dog være fremhævet af forfatteren — selv indenfor en lærebogs rammer — at der bagved dette resultat, der hos forfatteren gengives i 3 linier, ligger det særdeles vigtige og i de fleste lande — herunder Norges — proces-teori stærkt diskuterede problem om forholdet mellem påtale og dom. Betydningen af særlige påtalebegrænsninger fra anklagemyndighedens side berøres end ikke på det pågældende sted.

I sin fremstilling af reglerne om *forelegg* nævner forfatteren side 181, at vedtagelsen af et forelegg efter straffeprocesslovens § 290 har samme virkning som en dom og drager heraf bl. a. den slutning, at parterne ikke ved deres enighed kan hæve aftalen, men at de kan anke til højesteret. Det må vel heraf yderligere følge, at man i norsk ret — i modsætning til dansk ret — forlener selve vedtagelsen og ikke opfyldelsen af forelegget med retskraft og gentagelsesvirkning.

8. og 9. afdeling omhandler *sagsbehandlingen* henholdsvis ved herreds- og byretten og ved lagmannsretten. Det er helt forståeligt, at forfatteren i modsætning til lovens systematik har foretrukket først at behandle de praktisk langt vigtigste herreds- og byretssager, og man kan kun give tilslutning til forfatterens skarpe kritik af, at de fleste regler for behandlingen her må udtrækkes af den uklare og utilstrækkelige henvisning i straffeprocesslovens § 366 til, at reglerne om behandlingen ved lagmannsretten skal finde tilsvarende anvendelse, når der er anledning dertil.

Af kapitlet om hovedforhandlingen ved herreds- og byretten noterer man sig med tilfredshed bemærkningerne både ved sigtedes og vidnernes afhøring om, at en politirapport aldrig bør læses op, med mindre vedkommende politimand er til stede og forklarer sig om

sagen. Derimod savner man en stillingtagen fra forfatterens side til, i hvilket omfang og på hvilket tidspunkt tidligere straffe, der er overgået sigtede, bør dokumenteres.

Inden for 9. afdeling: sagsbehandlingen ved lagmannsretten, betegner kapitel 28: funktionsdelingen i lagmannsretten og kapitel 29: spørgsmålene til lagretten, efter anmelderens opfattelse højdepunkterne i fremstillingen. Behandlingen af lagmannens resumé og retsbelægning er iøvrigt stærkt uddybet i 2. udgave. Det uhyre vanskelige spørgsmål om afgrænsningen af skyldspørgsmålet fra straffespørgsmålet, der hos så mange forfattere har fået en særdeles doktrinær behandling, der ofte har resulteret i kunstige og urimelige løsninger, fordi man for enhver pris har villet afpasse resultaterne efter et i forvejen opstillet mere eller mindre uklart skyldbegreb, er det lykkedes forfatteren at behandle udtømmende på en praktisk og naturlig måde. Forfatteren fortaber sig ikke i filosofiske overvejelser om begrebet skyld, men interesserer sig alene for at tage stilling til de enkelte strafbarhedsbetingelser, strafforhøjelses- og nedsættelsesgrunde, skærpende og formildende omstændigheder m. v., alt som de melder sig i den rejste sag.

Fremstillingen af reglerne om spørgsmålene til lagmannsretten forekommer noget bred, men dette skyldes måske nok så meget, at hele spørgsmålsystemet åbenbart i norsk ret som i dansk ret har fået en unødvendig kunstig opbygning.

De vigtigste omarbejdelser i 2. udgave findes i kapitel 33 om højesterets virkekreds i straffesager. Forfatteren nævner selv i forordet til denne udgave, at fremstillingen på væsentlige punkter er gjort bredere, fordi erfaringerne fra undervisningen har vist, at fremstillingen i 1. udgave på disse punkter var for knap. Det er herefter næppe nogen tilfældighed, at her omhandlede kapitel har krævet en dybere gående behandling. Læren om retsmidlerne i den norske straffeprocess må være svær at tilegne sig. Som tidligere omtalt forekommer det en udenforstående, at en meget væsentlig grund til, at de norske regler på dette område er blevet unødigt indviklede, er, at man ikke har gennemført domsmandssystemet i 2. instans. Men hertil kommer yderligere den på grund af den manglende bevisumiddelbarhed ved højesteret nødvendiggjorte indskrænkning i højesterets kompetence, hvorved man tvinges ind i den næsten umulige opdeling af skyldspørgsmålet i bedømmelsen af bevisernes vægt og den retlige subsumption. De i 2. udgave foretagne ændringer består for det første i et helt nyt næsten skematisk opbygget afsnit om genstanden for anke til højesteret. Dernæst har forfatteren givet en redegørelse for de seneste års højesteretspraksis med hensyn til stillingen vedrørende subsumptionsspørgsmålet. Det er interessant at se, at den norske højesteret i lighed med den danske højesteret ved de særlig vanskelige spørgsmål om de skønsmæssige begreber såsom f. eks. uagtsomhed og utilbørlighed, hvor de forskellige teorier i virksomheden ikke

har kunnet give nogen fyldestgørende løsning, har skåret igennem og i stigende grad er gået over til at erklære sig kompetent.

Vedrørende de resterende afsnit i fremstillingen skal til slut blot henvises til, at forfatteren i 2. udgave har uddybet fremstillingen af reglerne om, hvilke borgerlige retskrav der kan gøres gældende i en straffesag.

De i det foregående påpegede mangler, der vel uundgåeligt må findes, når behandlingen af et så omfangsrigt stof som straffeprosessen skal ske på ca. 300 sider, rokker på ingen måde ved det helhedsindtryk, bogen giver læseren. Det er virkelig lykkedes forfatteren at give en fremstilling, der på fortrinlig måde gør fyldest som grundlag for undervisningen i den norske straffeproses.

N. Kjærgaard.

S. R. Slavson: Analytic Group Psychotherapy with Children, Adolescents and Adults. Columbia University Press, New York 1950. Anmeldt av cand. jur. Anders Bratholm.

Amerikansk pønologi har lenge vært opptatt med et paradoks: Man isolerer forbryteren i et fengsel, dirigerer til minste detalj hans liv og fratar ham derved alt ansvar. Så slippes han med tiden løs, og samfunnet krever at han skal oppføre seg ansvarlig. Er det mulig å rehabilitere forbryteren under slike forhold? Noen mener nei og forsvarer straffen ut fra dens almenpreventive betydning. Andre tror ikke på almenprevensjonen og vil avskaffe fengslene. De fleste som er opptatt av spørsmålet, forsøker å gå en mellomvei. Gjennom en utstrakt behandling basert på grundig ekspertdiagnose håper de å kunne føre forbryterne tilbake til samfunnet.

Et av de nyeste behandlingsmidlene er gruppeterapien. Den går i dag sin seiersgang i amerikansk fengselsvesen, og mange ser i den håpet for en rehabilitering av fangene.

Om gruppeterapien er forholdsvis ny i amerikansk fangebehandling, er selve metoden av eldre dato. En av de første som begynte med den var en amerikansk lege, J. H. Pratt, som i 1905 forsøkte den på tuberkuløse pasienter. Pratt fant ut at pasientene ved sammen å diskutere sykdommen og felles problemer, kom i en bedre sinnsstemning, noe som bidro til å fremme helbredelsen. Senere ble gruppebehandling forsøkt med folk som stammet. De erfaringene en høstet her var også gode. Etterhvert bredte gruppebehandlingen seg, og også nevrotikere og andre mentalt syke ble dradd inn i den. I de siste par årtier er det særlig denne kategori som er blitt undergitt gruppebehandling. Under den annen verdenskrig da titusener av amerikanske soldater brøt sammen under presset ved frontene, skjøt gruppebehandlingen ny fart. Psykiatere og psykologer som fikk krigsnevrotikerne til behandling, fant fort ut at det ikke var praktisk mulig å gi

dem individuell behandling i særlig utstrekning. En falt da nærmest som en nødutvei tilbake på gruppebehandlingen, og de erfaringene en høstet under dette arbeidet, førte til at gruppeterapien etter krigen ble en form for behandling av nesten alle kategorier mentalt syke, inklusive dem som var i fengslene. Virksomheten har etterhvert blitt utvidet til også å omfatte fanger og andre med sosiale tilpasningsvansker som en ikke har kunnet påvise sinnsforstyrrelser hos. De prinsippene Anonyme Alkoholikere bygger på, er således sterkt beslektet med gruppeterapien.

En av dem som har gitt et vesentlig bidrag til gruppeterapien i U.S.A., er S. R. Slavson. Han er ingeniør av utdannelse, men fattet tidlig interesse for ungdom med kriminelle eller nevrotiske tendenser. I 1934 begynte han å drive gruppeterapi ved the Jewish Board of Guardians, en stor Child Guidance klinikk i New York. I 1943 utga han boken, *Introduction to Group Therapy* (The Commonwealth Fund, N.Y.), hvor han gjør rede for sin virksomhet. Noen fullstendig teoretisk forklaring av gruppeterapien gir ikke forfatteren i denne boken, selv om en kan skimte tydelige påvirkninger av Freud og hans skole. Nå foreligger en ny bok om gruppeterapien, og denne gangen presenterer forfatteren en fullt ferdig gruppeterapeutisk teori. Slavson bygger nå på Freud med enkelte personlige tilbygninger.

Forfatterens utgangspunkt er at der ikke er noen prinsipiell forskjell på individuell psykoterapi og gruppepsykoterapi. I begge formene for terapi er de samme psykologiske mekanismer i sving, og målet er å forandre personlighetsstrukturen. Når gruppeterapi ofte er å foretrekke, er grunnen at den er mer økonomisk idet terapeuten er i stand til å behandle en rekke pasienter samtidig, vanligvis fra 5—8. Det er også en del pasienter som passer best for gruppebehandling, fordi de har vanskelig for å betro seg til terapeuten i enerom. Omvendt er det pasienter som best egner seg for individuell behandling, enten nå grunnen er at de har vanskelig for å snakke ut i påhør av andre enn terapeuten eller de trenger en mer dyptgående behandling enn det er mulig å gi i gruppeterapi. Ofte vil en kombinasjon av gruppeterapi og individualterapi kunne drives med gode resultater.

Forfatteren gjør rede for de hovedprinsippene behandlingen hviler på. Det som er målet er å gi pasienten innsikt i årsakene til hans egne vansker, som gjerne ligger langt tilbake i tiden. Får han dette, er han på god vei til å vinne over vanskene. Slik innsikt skal terapeuten hjelpe pasienten til. Dette skjer ved hjelp av den såkaldte overføring. I individual- som gruppeterapi vil pasienten overføre på terapeuten de følelser han mer eller mindre bevisst har overfor sine egne foreldre. Elter som analysen utvikler seg og pasienten gjennom fri assosiering får tatt ut, kommer analytikerens mer og mer i foreldrenes sted. Lenge kan dette føre

til en negativ holdning overfor terapeuten, særlig når det gjelder pasienter som bevisst eller ubevisst nærer uvennlige følelser overfor sine foreldre. En er da kommet i en periode av negativ overføring. Det gjelder for terapeuten ved å vise hjelpsomhet og toleranse å vinne pasientens tillit, slik at overføringen kan bli positiv. Når en har nådd dette stadium, er analysen kommet inn i en fase hvor terapeuten mer aktivt kan gripe inn i helbredelsesprosessen. Dette skjer ved at han tolker eller forklarer betydningen av pasientens utsagn. Han påviser sammenhengen mellom det som blir sagt og pasientens vansker. Fordi en slik positiv overføring har funnet sted og analytikeren derfor nyter pasientens fulle tillit, godtar pasienten hans forklaringer om årsakssammenhengen. På et samtidig følelsesmessig og intellektuelt grunnlag vinner han innsikt i de forhold som har ført til vanskene. Han er nå inne i helbredelsesstadiet, og det gjelder for analytikeren å avvikle hele overføringsforholdet slik at pasienten ikke senere skal føle en for sterk tilknytning til ham, noe som lett kan volde begge parter ubehageligheter. Som regel går denne avviklingsprosessen lett, da pasienten gjennom den nye forståelse han har vunnet er blitt i stand til å stå på egne ben.

Forfatteren peker på at der i gruppeterapien er noen mindre avvikelser fra dette skjema. Fordi gruppemedlemmene har én analytiker felles, vil en fortynnet overføring oppstå. Derfor blir behandlingen sjelden så dyptgående som i individualterapi. Dette er imidlertid ingen vesentlig innvending mot gruppeterapien, da bare et fåtall mentalt syke trenger en slik dyptgående behandling.

En annen avvikelse fra individualterapien er at overføring også finner sted i forholdet mellom gruppemedlemmene, og på den måten får hver enkelt pasient en terapeutisk oppgave i forhold til de andre. De tolker betydningen av det de andre bringer fram, noe de ofte er i stand til å gjøre bedre enn terapeuten fordi de kjemper med tilsvarende vansker selv. På grunn av den terapeutiske betydningen gruppemedlemmene har i forhold til hverandre, vil helbredelsesprosessen, selv om den ikke går så dypt, utvikle seg hurtigere enn i individualterapi.

Gruppeterapien antar forskjellige former alt etter hvilke aldersgrupper som skal behandles. Når det gjelder barn, vil verbaliseringen bli svært ufullstendig. Man lar derfor aktivitet i form av lek eller annen fri utfoldelse komme i talens sted. Denne formen for terapi kaller forfatteren for aktivitetsterapi. Den terapeutiske prosess er den samme som i terapi med ungdom og voksne (analytisk terapi), men tar plass på et mindre bevisst plan enn denne.

I et eget kapittel gjør forfatteren rede for hvem som egner seg for gruppeterapi. Enkelte sjalter han ut uten videre: Psykopater og folk med et svært lavt intelligensnivå. Den siste gruppen har

ikke de forstandsmessige forutsetninger for å dra nytte av tolkningene, og har derfor vanskelig for å vinne fram til innsikt. Psykopatene vil ha lett for å ødelegge gruppesituasjonen fordi de har trang til å dominere og dessuten mangler evnen til samvirke. Karakternevrotikerne er også lite skikket for gruppeterapi, da disse gjerne trenger dyptgående individualanalyse. Folk som lider av lettere neuroser eller av sosiale tilpasningsvansker egner seg godt for gruppeterapi. Med de psykotiske er ordinær gruppeterapi utelukket, da det ikke lar seg gjøre å få overføring i stand med dem. Gruppeterapien kan imidlertid være av en viss betydning, iallfall for de såkalte psykogene psykotikere, selv om en ikke kan håpe på fullstendig helbredelse gjennom gruppebehandlingen. Det en kan oppnå ved metoden er å styrke den sykes „ego“, slik at han vil ha lettere for å forsones seg med den virkelighet han antas å ha flyktet fra. Forfatteren nevner en del forsøk som har vært gjort og hvor resultatene har vært ganske oppmuntrende. Det understrekes imidlertid at suksess her som i all annen gruppebehandling er avhengig av terapeutens kyndighet. Det må legges stor vekt på grupperingen av pasientene. Det gjelder for all slags gruppebehandling å få brakt sammen dem som lider av samme sykdom. Ledelsen av terapien krever også stor oppmerksomhet. Terapeuten må forstå hovedproblemet til hver enkelt deltaker og gripe inn med sine tolkninger når pasienten er rede for dem. Bortsett fra tolkningene og inngripen når analysen når et dødpunkt, skal terapeuten holde seg mest mulig passiv.

Særlig vanskelig er analytikerens oppgave når han behandler lovovertredere i en institusjon. Dette skyldes at gruppe medlemmene har lett for å møte ham med den samme skepsis som de gjerne møter det øvrige personale med, noe som gjør det vanskelig å etablere overføring. Et annet forhold som hindrer den terapeutiske prosess, er gruppedeltakernes engstelse for at det som blir sagt skal sive ut blant de andre i institusjonen. Disse vanskene er imidlertid mest følbare i begynnelsen. Erfaringene viser at gruppe medlemmene er ivrige etter å delta når behandlingen har pågått en tid.

Når en skal forsøke å vurdere Slavsons bok, melder spørsmålet seg om hans teoretiske grunnlag er riktig. Det vil føre for langt å oppta dette til alminnelig vurdering. Det får være nok å knytte noen bemerkninger til enkelte punkter som har særlig interesse i et tidsskrift som dette.

På tross av at forfatteren har sin største erfaring med barn og ungdom som viser nevrotiske trekk eller er kommet på ulovlige veier, kommer han ikke særlig inn på spørsmålet om forholdet mellom kriminalitet og nevrose. Såvidt en kan forstå mener han at det ikke er noen prinsipiell forskjell på dem som viser kriminelle tilbøyeligheter og dem som har andre tilpasningsvansker.

Begge grupper opptræder bunnert i første rekke i dårlig familietilpasning. Han nevner forholdet til moren som den enkeltfaktor som bidrar mest til vanskene. Det kan her innvendes at om dette muligens er riktig i U.S.A., er det tvilsomt om det gjelder andre steder, f. eks. i Tyskland hvor det gjerne er faren som dominerer familielivet og oppdragelsen. I de nordiske land er der antakelig større jevnbyrdighet mellom foreldrene.

En ville ha ventet at Slavson hadde utdypet nærmere hvordan oppdragelsen kan føre til tilpasningsvansker hos barna. Dette gjør han ikke, bortsett fra noen spredte bemerkninger. Antakelig mener han at henvisningen til at han bygger på Freud og hans skole er tilstrekkelig orientering på dette punkt. Det er imidlertid omstridt hva som er god Freudisme, og iallfall ville en nærmere redegjørelse ha vært av betydning for dem som ikke er særlig godt inne i Freuds lære.

Avgjørende for i hvilken grad en skal feste lit til Slavsons teori og metoder, er selvsagt de resultater han kan framlegge. Greier han å oppnå en høy helbredelsesprosent? På dette spørsmålet finner en ikke noe tilfredsstillende svar. Enda Slavson vel har større erfaring i gruppeterapi enn noen annen i U.S.A., har han gjort lite for å skaffe rede på effektiviteten av behandlingsmåten. Selv om målinger på dette område er vanskelig, viser bl. a. virksomheten til ekteparet Glueck at mulighetene for forsvarlig forskning er til stede. Forfatteren henviser imidlertid til en undersøkelse foretatt av en annen kjent gruppeterapeut, Paul Schilder, om verdien av gruppebehandlingen. Denne fremlegger en statistikk som viser en meget høy helbredelsesprosent. Statistikken bygger imidlertid bare på 31 tilfelle (de fleste nevrotiske), og har følgelig en høyst begrenset bevisverdi.

Ellers finner en i boken noen spredte uttalelser om effektiviteten av gruppeterapi. Ved retesting med Rorschach mener forfatteren å kunne påvise at strukturforandringer i personligheten har funnet sted under behandlingen. Opplysninger om i hvilken målestokk denne retestingen er blitt foretatt, får en imidlertid ikke.

Det en må falle tilbake på når en skal bedømme forfatterens virksomhet, er det materiale han legger fram, bl. a. de mange utdrag av gruppesesjoner hvor en blir gjort kjent med tilfelle forfatteren eller hans medarbeidere har hatt til behandling. Det lar seg ikke nekte at utdragene, som sies å være valgt i fleng, ofte understøtter forfatterens teoretiske grunnlag, men av og til har en en følelse av at en annen tolkning av det passerte er vel så rimelig som den forfatteren legger fram og som passer inn i det Freudske skjema. Det hender også at forfatteren ikke er så kritisk en kunne ønske. På side 44 fortelles som eksempel på gruppeterapiens effektivitet om en pasient som under et gruppemøte

bemerket at en annen gruppedeltaker er blitt meget friere i sin opptreden ettersom behandlingen har skredet fram. Iakttakelsen kan være riktig nok, men behøver ikke å bevise noe som helst. Når ukjente mennesker kommer sammen har de en tendens til å oppføre seg stivt, men etterhvert blir holdningen mer utvungen, enten nå sammenkomsten er av en ren selskapeelig art eller det dreier seg om en gruppe hvor der drives terapi. Det er derfor heller ikke noe bevis på verdien av gruppebehandling at elevatørføreren i den bygning en gruppe holder til, finner grunn til å bemerke at deltakerne har forandret seg påfallende siden han så dem komme fra det første gruppemøte (s. 45).

Spørsmålet melder seg om gruppeterapien står og faller med riktigheten av det teoretiske grunnlaget forfatteren arbeider på. Slavson forsøker selv å gi svaret. Han peker på at de fleste gruppeterapeutene har hatt suksess, enda deres teoretiske forutsetninger har vært forskjellige. Dette tilskriver Slavson at de analytiske prosesser har vært de samme. Hvor gruppebehandling gis vil der oppstå et overføringsforhold, og verbalisering og tolkning vil gjerne finne sted. Dette vil igjen lede til innsikt og helbredelse. Hvor ikke disse elementærkrav til gruppeterapi er oppfylt, vil Slavson gi virksomheten en annen betegnelse. Han hevder at en da har mer med opplysning, påvirkning eller rådgivning å gjøre. Mens dette kan hjelpe enkelte som lider av tilpasningsvansker, vil behandlingen ifølge forfatteren aldri føre til den forandring av personlighetsstrukturen som den egentlige gruppeterapi tar sikte på.

Når det gjelder den gruppebehandling som drives i amerikanske fengsler, faller nok virksomheten helst i denne siste kategori. I Indiana State Prison ble således kriminologiske emner drøftet blant utvalgte fanger under ledelse av en psykolog. Andre steder er diskusjonsgrupper satt i gang hvor spørsmål som forholdet til foreldre, søsken, det annet kjønn, kameratene og samfunnet har blitt drøftet. Som regel dreier det seg om større grupper hvor deltakerantallet har vært det flerdobbelte av det Slavson opererer med. I mindre utstrekning har en forsøkt å bygge på psykoanalytiske prinsipper. Av unntak kan nevnes den gruppebehandling som pågår i Sing Sing av seksualforbrytere som er blitt idømt fengsel fra 1 dag til livstid. Forutsetningen er at de dømte skal løslates når de anses helbredet, og gruppebehandling etter Slavsons prinsipper betraktes som et viktig ledd i behandlingen.

En annen institusjon for lovovertredere hvor der drives gruppeterapi i samsvar med psykoanalytiske prinsipper, er på Highfields, New Jersey. Highfields ble opprettet for et par år siden som et forsøk på å finne fram til en mer effektiv og tidsbesparende metode å behandle unge lovovertredere på. I institusjonen, hvor der ikke er noen form for bevoktning, består hele behandlingen i intensiv gruppeterapi i 3—4 måneder, hvoretter lovover-

trederne blir utskrevet. Det er ennå for tidlig å si hvor virksom denne behandlingsmåten er, men det er nedsatt et forskningsutvalg som skal forsøke å bringe verdien av behandlingen på det rene. I spissen for utvalget står flere av U.S.A.s mest kjente kriminologer, bl. a. Ernest Burgess og Walter Reckless.

Så stor tilslutning gruppebehandlingen har fått i U.S.A. både i og utenom straffeanstaltene, må en vel vente at den vil bli et utbredt behandlingsmiddel også i de nordiske land. (I noen utstrekning er den for øvrig tatt i bruk.) Om det kan herske tvil om gruppebehandlingen isolert vil kunne føre til rehabilitering av lovovertrederne, må det vel antas at den ved siden av en rekke andre former for behandling vil kunne være av hjelp, iallfall overfor enkelte typer av kriminelle. Om en ikke når de ærgjerrige mål Slavson setter seg, gir behandlingen iallfall deltakerne anledning til sosialt samvær hvor de uten trusel om represalier fritt kan snakke ut om det som opptar dem. På den måten reduseres spenningen i institusjonen og en motvirker også de uheldige følgene som det unormale livet i fengslet drar med seg. En viss terapeutisk virkning må en også anta det har at folk med beslektede problemer får adgang til saklig og nøktern orientering om spørsmål hvor de tidligere har vært dårlig underrettet.

For dem som ønsker å sette seg inn i gruppeterapi, er Slavsons bok å anbefale. Selv om en kan være uenig i mangt, er det ikke til å komme forbi at forfatteren sitter inne med en fagkunnskap og erfaring i emnet som vel ingen annen i U.S.A.

Litteratur i utvalg om gruppebehandling av unge og eldre lovovertredere:

Frank J. Curran: Group Treatment in Rehabilitation of Offenders. Handbook of Correctional Psychology, p. 572—588, edited by R. M. Lindner and R. V. Seliger, Philosophical Library, Inc., N.Y. 1947.

F. Lovell Bixby and Lloyd W. McGorkle: Applying the Principles of Group Therapy in Correctional Institutions, Federal Probation, March 1950.

F. Lovell Bixby: Short Term Treatment of Youthful Offenders, Focus, March 1951.

Isaac Jolles: An Experiment in Group Therapy for Adult Offenders, Federal Probation, April—June 1946.

S. R. Slavson: Advances in Understanding the Offender, National Probation and Parole Association Yearbook 1950.

S. R. Slavson: Milieu and Group Therapy for Delinquents, National Probation and Parole Association Yearbook 1948.

Donald Clemmer: A Beginning in Social Education in Correctional Institution, Federal Probation, March 1949.

Anders Bratholm.

Margery Fry: Arms of the Law. Victor Gollanz Ltd. London 1951. 255 sider.

Margery Fry gør i dette nye værk, som hun meget beskedent betegner som en scrapbog, rede for, hvor langt man til dato er nået i England og Wales i behandlingen af lovovertræderne.

Bogens første afsnit indeholder en kort oversigt over den strafferetlige udvikling fra de ældste og primitiveste samfunds gengældelse og afskrækkelse og til vor tids kultursamfunds forskning og behandlingsmetoder.

I bogens andet afsnit behandler forfatterinden i et lille sidespring frygtens psykologi og påpeger, hvorfor det er forfejlet at bygge et straffesystem på afskrækkelse og frygtfremkaldelse. Retsmaskineriet maler som bekendt ikke overvældende hurtigt, og selvom forbryderen i gerningsøjeblikket virkelig skulle skænke de mulige konsekvenser en tanke (hvad han som bekendt sjældent gør), så vil der ikke i ham opstå tilnærmelsesvis de samme fysiologiske og psykologiske frygt-symptomer som hos den, der f. x. hører en V-1 bombes hyl og realiserer den overhængende fare. Og selv overfor en overhængende fare sker der efterhånden, hvis denne er temmelig konstant, en tilvænnning, — frygtssymptomerne sløves. Endelig kan faremomentet virke ligefrem inciterende i stedet for afskrækkende.

Det tredje og sidste afsnit behandler det nuværende system i England og Wales. Kriminalstatistikken viser for 1949 et fald på 11,6 % i forhold til 1948 for samtlige forbrydelser, men samtidig er der en stigende tendens til at anvende fængsels- eller bødestraf i stedet for probation, svarende til udviklingen både herhjemme og i USA. Denne tendens skal dog ikke opfattes som en officiel underkendelse af probationsystemet, for erfaringen viser, at 90 % klarer sig gennem prøvetiden og 66 % holder sig straffri i en længere årrække eller for bestandig. For aldersklassen 17—21 år er anvendelse af probation sunket fra 45 % i 1938 til 26 % i 1947, enkelte retskredse er endog helt nede på 8 %, et forhold, der formentlig skyldes en alt for summarisk domstolsbehandling. Iøvrigt er de faste probation officers stærk belastede og kan næppe varetage deres mange og tidsrøvende pligter på behørig vis.

Margery Fry mener, at det måske vil blive nødvendigt at revidere hele det nuværende bødesystem. Bødesatserne skal op i et langt højere plan, hvis bøden skal have nogen som helst afskrækkende eller reformerende virkning. Bookmakere og prostituerede betragter bøder som en fast driftsudgift, og mange bilister er ligefrem stolte over at have fået bøde for uforsvarlig kørsel. Men forfatterinden synes at gå lidt for vidt, når hun foreslår, at man skal forsyne bilen med et advarsels-skilt om, at ejeren er dømt for hasarderet kørsel. Det turde minde lidt for meget om brændemærkning. Iøvrigt er det et spørgsmål, siger Fry, om vi ikke burde tage ved lære af bodssystemet, som vi kender det fra primitivere samfund, og lægge større vægt på, at den, hvis goder er krænket, bliver holdt skadesløs, end på at den skyldige bliver straffet

med en bøde. For den skyldige er det lige smertefuldt, om han skal betale en bøde eller en godtgørelse, men måske vil han finde det mere rimeligt og bedre forstå retfærdighedens natur, hvis pengene går til den egentlig forurettede.

Med hensyn til opdragelseshjemmene (approved schools) så bestræber man sig for at uddifferentiere menneskematerialet mest muligt i klassifikationscentraler inden den endelige anbringelse. Den største vanskelighed, man har at kæmpe imod i approved schools, er den, at børnenes intelligensalder gennemsnitligt ligger 2 år under levealderen.

Borstalinstituttet for de 16—21 årige har under krigen lidt stærkt under personalemangel med det beklagelige resultat, at man ikke har kunnet yde den korrektive behandling, som skulle retfærdiggøre den lange og ubestemte afsondring fra samfundet. Det er iøvrigt en stadig mangel, at man ikke — selv om maximumsinterneringen på 3 år udnyttes fuldt ud — er i stand til at give de unge lovovertrædere en egentlig, afsluttet lærlingeuddannelse, som anerkendes af fagforeningerne. Det er således et forsvindende lille antal, der ved løsladelsen kan anbringes ved det arbejde, de har været beskæftiget med på anstalten. Borstalanstalterne er åbne, og der gives hyppigt udgangstilladelser og kort før løsladelsen en mindre hjemrejseorlov.

Fry tegner et dystert portræt af det engelske fængselssystem, præget som det er af krigs- og krisetider. Der bygges ingen nye, tidssvarende fængsler, cellerne er overbefolket, grundet på personalemangel er fangerne for en stor del henvist til at blive i cellerne om dagen, hvor de beskæftiges med det trælsomme arbejde at sy postsække i hånden, og fangelønnen er uendelig ringe. Den korporlige straf eksisterer stadig, men kun blandt de disciplinære straffe; i Skotland er korporlig straf dog fuldstændig afskaffet.

Navnlig på to områder bør man sætte ind for at afhjælpe overbefolkningsmiseren: Alt for mange unge lovovertrædere anbringes i vare-tægtsfængsel, og alt for mange bliver indsat til afsoning af ubetalte bøder, som regel blot fordi de ikke har fået rimelig tid til at tilvejebringe bødebeløbet.

Ved Criminal Justice Act af 1948 har retsmaskineriet fået to nye, betydningsfulde våben i hænde: Corrective training og preventive detention, der tildels skal afløse den nu ophævede penal servitude. Preventive detention lægger hovedvægten på uskadeliggørelse gennem afsondring (fra 5—14 år) og minder for så vidt om vor egen sikkerhedsforvaring; corrective training er en slags overgangsform mellem Borstalinstituttet og almindelig fængsel med uddannelse for øje under meget frie former. Men begge disse våben er endnu for nye til at man kan bedømme deres virkninger.

Til slut behandles spørgsmålet om dødsstraffens berettigelse.

Margery Fry konkluderer, at det er næsten umuligt at profetere, hvorledes fangebehandlingen vil udvikle sig, selv inden for et kortere åremål. Men vi bør snart komme så vidt, at principperne, der anvendes ved børnedomstolene, også kommer i anvendelse overfor voksne

forbrydere: At retten lader behandlingsspørgsmålet få en større plads i sine overvejelser på bekostning af skyldspørgsmålet. Fremtidens straffesystem bør være »strong enough for gentleness and wise enough for tolerance«.

Jon Johnsen.

Lloyd E. Ohlin: Selection for Parole. A Manual of Parole Prediction.
Russel Sage Foundation, New York (1951). 143 sider.

Denne bog er et nyt tilskud til den amerikanske litteratur om *prediction*: forudsigelse af strafferetlige foranstaltningers virkninger i enkelttilfælde, bygget på undersøgelse af et stort antal lovovertrædere. Her gælder det *prøveløsladelsen*. I Illinois er fra 1925 til 1945 samlet materiale vedrørende 17.000 prøveløsladte fanger. Dog er ikke hele dette materiale slået sammen og lagt til grund for en „prediction table“. Der er i årenes løb iagttaget nogle betydningsfulde forandringer (overtrædelsesprocenten er faldet fra 57 til 26 i perioden 1926—43 — i betydeligt omfang en følge af prediction, hævdes det —, og de relevante faktorer er ikke til enhver tid de samme); man må derfor stadig benytte det nyeste materiale.

Metoden er i princippet den samme, som kendes fra *Glueck*'ernes bøger om prognose. Man konstaterer i grundmaterialet dels den samlede overtrædelsesprocent, dels overtrædelserne i relation til en række enkelte faktorer i lovovertrædernes personlige forhold etc. Nogle faktorer viser sig ret neutrale i forhold til den samlede overtrædelsesprocent, andre viser et tydeligt udsving i gunstig eller ugunstig retning. Når udsvinget er tilstrækkelig stort, er den pågældende faktor signifikant, og sådanne faktorer danner grundlaget for et skema, i hvilket man kan placere den person, om hvis løsladelse der er tale. Jo mere de gunstige faktorer da dominerer, jo større sandsynlighed er der for et godt udfald af prøveløsladelse.

Det siger sig selv, at undersøgelsen af et materiale og de mulige slutninger og hypoteser ud fra det er af kriminologisk interesse. Det springende punkt i prediction er imidlertid, med hvilken sikkerhed man tør opstille skemaer og lægge dem til grund for afgørelser. Forfatteren berører dette punkt og erkender, at der må tages hensyn til forhold uden for skemaet; han tillægger imidlertid det statistiske grundlag en meget stor værdi. I et lille samfund som det danske vil man ikke gå denne vej; ved afgørelser om prøveløsladelse må en individuel, erfaringsunderbygget, men ikke statistisk bestemt fremgangsmåde følges. I U. S. A. er det sandsynligvis langt mere påkrævet at supplere den individuelle vurdering med en målestok, der kan antages at have en vis gennemsnitlig pålidelighed. Blandt de faktorer, der i U. S. A. er fundet relevante, kan nævnes den interesse og hjælp, som de pårørende viser domfældte under afsoningen, navnlig antallet af breve og besøg i fængslet.

Blandt amerikanske kriminalister vil undersøgelsen efter alt at dømme blive betragtet som central i litteraturen om parole og om prediction. Professorerne *Burgess* og *Sellin* har skrevet en indledning til den og udtaler, at det benyttede materiale „har gjort det muligt at forberede den første håndbog om udvælgelse til prøveløsladelse, i hvilken teori og metode for „parole prediction“ er fremstillet i en form, der kan anvendes i andre stater“. Det fremhæves dog som en mangel ved prediction, at den ikke kan beregne den individuelle faktor. — Prediction er et interessant fænomen på det område, hvor kriminologi og kriminalpolitik arbejder sammen, og karakteristisk for amerikansk kriminalvidenskab. Foruden Sheldon og Eleanor Glueck's bøger, bl. a. den korte sammenfatning i „After-Conduct of Discharged Offenders“, kan der næppe anbefales bedre introduktion i emnet end den foreliggende.

Knud Waaben.

Lags Lexicon. Dictionary of the English Prison. Compiled by Paul Tempest. London 1950.

I leksikalsk form er meddelt en række oplysninger om engelske fængselsforhold, særlig fængselslang. Oplysningerne giver et ganske interessant billede af det daglige liv i engelske fængsler, og brydningerne der mellem nyt og gammelt. Forfatteren er en løsladt fange, der har afsonet 5 år for manddrab i 6 forskellige fængsler. Han værdsætter i høj grad de moderne strømninger, der dog synes at have vanskeligt ved at trænge igennem i de forældede fængselsbygninger og det ikke så let omskolede personale.

Forskellene mellem engelske og skandinaviske fængselsforhold synes tildels at skyldes, at den engelske fangebefolkning rekrutteres fra en underverden af større omfang og med en fastere organisation end her i Norden. Iøvrigt er det lighederne, der springer i øjnene. Det overleverede fængselssystem og dets successive modernisering fremkalder ensartede problemer og reaktioner.

Bogen er lidt mere end et kuriosum, men det må dog fremhæves, at dens leksikale form har medført, at mange oplysninger virker for fragmentariske og spredte. En del gentagelser har heller ikke kunnet undgås. Oplysningerne gør et ædrueligt indtryk. Slangen lader sig praktisk talt aldrig oversætte direkte, dog genkendes udtrykket »hot« om stjalne genstande. På dansk findes her iøvrigt en subtil nuance mellem varme og halvvarme varer, der dog næppe vil blive accepteret af domstolene ved behandling af hælerisager.

Carl Aude-Hansen.

Probation and Related Measures. United Nations, Department of Social Affairs. New York 1951. 407 sider.

Med megen beslutsomhed og et betydeligt forbrug af arbejdskraft er man inden for De Forenede Nationer gået i lag med kriminalpolitiske spørgsmål. Initiativet giver sig mange udslag: FN har påtaget sig ledelsen af et samarbejde mellem de bestående kriminalistorganisationer, der nedsættes ekspertudvalg, sagkyndige anmodes om at stå til rådighed for mindre udviklede lande, et tidsskrift skal udgives, kongresser og seminarer skal afholdes, og spørgsmål af vigtighed udvælges til særligt studium gennem indsamling af materiale og efterfølgende bearbejdelse, hvor trykte skrifter afløser dupliserede udkast. Resultatet af en omfattende undersøgelse foreligger nu med dette værk om probation og beslægtede forholdsregler (betingede domme etc.). Dette emne blev for et par år siden udpeget som en første arbejdsopgave, tillige med en anden: behandlingen af unge lovovertrædere, endnu uafsluttet.

Bogens stof er ordnet således. Først en indledning om den rette forståelse (samt nogle misforståelser) af begrebet „probation“ og dets forhold til „beslægtede foranstaltninger“. Dernæst et historisk afsnit på 80 sider og i III. del særlige oversigter over probationssystemets anvendelse i nogle enkelte lande (U. S. A., England, New Zealand, Norge, Sverige og Holland), — 90 sider. Det fjerde og sidste hovedafsnit hedder „Probationens indhold“ og fylder 100 sider. Andre 100 sider indeholder i en række tillæg lovtekster, memoranda fra engelske og amerikanske forsorgsorganisationer, en bibliografi m. v.

Hvad er „probation“? Anmelderen har i „Betingede straffedomme“ (1948) p. 21—23 omtalt en dualisme i engelsk—amerikansk sprogbrug og anset det for mest praktisk at lægge en videre forståelse af begrebet til grund, således at det nogenlunde svarer til betinget dom, hvadenten tilsyn in concreto anvendes eller ej, idet der kun tænkes på sanktioner, hvis anvendelse er henlagt til domstolene (modsat tiltalefrafald, prøveløsladelse etc.). I FN's værk er det med eftertryk gjort gældende, at probation ikke blot kræver „conditional suspension of punishment“, men også tilsyn. Denne terminologi, der også er lagt til grund i den engelske lovtekst herom, har en betydelig opinion for sig. Det er dog tvivlsomt, om den har andre fordele end at betone tilsynets vigtighed som kriminalpolitisk programpunkt. Spørgsmålet er ikke særlig væsentligt, når man tillige behandler de beslægtede foranstaltninger, men det havde dog været en systematisk fordel, om FN's rapport — selv om definitionen af probation skulle fastholdes — havde haft sit udgangspunkt i fænomenet „conditional suspension of punishment“ og i fremstillingen af systemets indhold og muligheder taget skyldigt hensyn til vilkårene. Mange af hovedspørgsmålene berører jo ikke i særlig grad tilsynet, men hænger sammen med det betingede i retsafgørelsen eller angår dennes forudsætninger. Hertil kom-

mer, at de to hovedformer — betinget dom med og uden vilkår — ikke kan skilles skarpt fra hinanden, men tværtimod i mange tilfælde frembyder et vanskeligt valg. Det går i hvert fald ikke an at anse den enkle betingede dom som et ganske underordnet middel, så længe forholdet selv i en del veludviklede lande er det, at den sædvanlige betingede doms klientel kun gradvis kommer i søgelyset som egnet til vilkår. Det må herved erindres, at FNs bog ikke mindst henvender sig til de lande, som er længst fra et udviklet vilkårssystem. Men tendensen i retsudviklingen er uomtvistelig og må naturligvis præge fremstillingen af disse emner, selv om FNs rapport altså på dette punkt i for høj grad synes redigeret ud fra reformønsker og engelsk-amerikanske synspunkter.

Vurderingen af betænkningen afhænger noget af, hvilken målestok man anlægger. En videnskabelig fremstilling i sædvanlig forstand er det naturligvis ikke. På forskellige punkter har redaktørerne ret kritisk overtaget de ræsonnementer og vurderinger, som er fundet i litteraturen om emnet. På den anden side tager fremstillingen ikke umiddelbart sigte på at bringe lovforslag og andre gode råd til brug for lande, hvor reformer er tiltrængte; dette mål — som er væsentligt for FN — vil blive mere direkte forfulgt senere gennem andre publikationer. Det væsentlige synes da at være indsamlingen af et stort materiale og en hensigtsmæssig ordning af dette. Man kan være i tvivl om, hvilken værdi det har at fremlægge et så omfattende materiale. Det havde ikke været nødvendigt at gøre så meget ud af probationens historie, som er skrevet tidligere, bl. a. af *N. S. Timasheff*; adskillige enkeltheder, som er meddelt i de nationale rapporter til FN, burde have været udeladt, og der er alt for mange gentagelser, bl. a. i tillæggene. Ved større koncentration kunne man have opnået, at fremstillingen på een gang gav et fyldigt billede af systemer og problemer og blev en vejledning for de lande, hvor det har betydning at blive vejledet. Nu er forholdet tværtimod det, at der både skal følge supplerende stofsamlinger og mere kortfattede formuleringer med pædagogisk sigte.

Det vigtigste afsnit er IV. del om probationens indhold (afgørelsesmåden, prøvetiden, ny lovovertrædelse, personundersøgelse etc.). Hovedvægten er lagt på en fremstilling af tilsynsarbejdets organisation og praktiske udførelse (p. 243—84); det er bogens bedste afsnit. Man savner derimod en lidt nærmere omtale af de individuelle vilkår, som kan komme i betragtning over for forskellige typer af lovovertrædere, hvor særbehandling er indiceret.

Man må uden forbehold anerkende den store arbejdsindsats og sagkundskab, som ligger bag denne bog. Der er samlet et meget betydeligt materiale fra en lang række lande, og selv om en stor del af det er gengivet således som det er modtaget, må det dog have krævet et omfattende arbejde at gennemgå det i enkeltheder med henblik på en systematisk og kommenterende fremstilling. Talrige enkeltspørgsmål har

fundet omtale, og der er gennemgående lagt stor vægt på at præcisere nuancer og variationer inden for de forskellige landes retssystemer. Der er benyttet en meget anselig litteratur om emnet; bibliografien bag i bogen omfatter henved 300 numre. Skulle man dog fremkomme med et ønske for FNs fremtidige arbejde med opgaver af tilsvarende format, må det blive et ønske om en ekstra indsats ved den endelige udformning af rapporterne. Når materialet er gennemgået, kan en stor del af dets detaljer lades ude af betragtning; således forholder det sig utvivlsomt med de indsamlede nationale rapporter vedrørende ungdomskriminaliteten og dens bekæmpelse. Resultaterne bør forelægges med kraftig understregning af hovedlinierne, og det anbefaler sig vist at adskille denne systematiske fremstilling fra en offentliggørelse af særlig udvalgte dele af det materiale, som er indsamlet. — Forresten er FN tilbøjelig til at stille en urimelig masse spørgsmål, når de enkelte lande anmodes om at give oplysninger. Det er endda forekommet, at man først har udsendt et spørgeskema på 40 sider og efter at have modtaget svarene bedt de enkelte lande sige det samme på en anden måde, denne gang i en sammenhængende redegørelse. Fremgangsmåden viser, at man i FN hverken sparer sig selv eller andre.

Knud Waaben.

J. M. Hart: The British Police. George Allen & Unwin Ltd, London 1951. 192 sider. 12 s. 6 d. Anmeldt af Politiinspektør F. von Magius.

Politiets organisation og arbejdsform har altid interesseret den angelsaksiske offentlighed langt mere end den skandinaviske. Om politiet i almindelighed er det derfor kun såre beskedent, hvad der kvantitativt og sædvanligt også kvalitativt er publiceret for sidstnævnte.

Alene fra London foreligger der imidlertid fra de seneste år bl. a. følgende arbejder, der — omend af vekslende værdi — dog er værd at være opmærksom på: *Sir John Moylands: The Police of Britian (1946)*, *Charles Reiths: A Short History of the British Police (1948)*, *H. M. Howgrave-Graham: Light and Shade at Scotland Yard (1949)* og *Percy Hoskins: No Hiding Place! (1951)*. De to sidste vedrører ganske vist væsentligst Metropolitan Police, og *Hoskins*, der er kriminalreporter, har i ganske populær form lagt hovedvægten på londonpolitiets kriminalitetsbekæmpende virksomhed, men da henved en fjerdedel af den samlede politistyrke i England og Wales er Metropolitanens kan også disse bøger vel nævnes blandt de generelle.

I *The new Town and County Hall Series* har *J. M. Hart* nu udefra, men velinformeret, taget det britiske — og i et tillæg tillige det skotske — politi op til bredere orienterende behandling.

Polititjenestens aktuelle struktur og politikompetencens fordeling ridses op med fornøden historisk baggrund. Udviklingen i forrige og indeværende århundrede gennemgås, og den påkrævede, men sent igangsatte og kun trægt påbegyndte sammensmeltning af de mange

urimelig små helt selvstændige politistyrker drages frem. Det fremgår heraf, hvor stærkt det lokale selvstyre ude i landet endnu respekteres, og hvorledes respekten hindrer også klart hensigtsmæssige foranstaltninger og rationaliseringer, som stort set alle anser for rigtige. De lokale og historiske hensyn er for mange følelsesmæssigt så tungtvejende, at fornuftgrundene skubbes urimeligt i baggrunden, også i Home Office og i Parlamentet. At angsten for, at et statspoliti efter kontinental model kunne bruges og misbruges politisk er i denne forbindelse en faktor, der vel ikke er uden betydning — selvom det her ved ofte overses, at den talstærke politistyrke i London, der nok reelt har en meget selvstændig ledelse, formelt kan styres af regeringen i modsætning til landets øvrige politistyrker, på hvilke den centrale indflydelse er begrænset til i alt væsentligt alene at vedrøre lønninger, styrketal og andre korpsmæssige forhold, og kun undtagelsesvis kan nå frem til de executive opgaver.

Når lovgivningen alt for upopulært griber ind over for borgerne, svigter mulighederne derfor for en effektiv håndhævelse ved hjælp af de selvstændige lokale politistyrker mere end det kan tolereres. Dette er blandt andre en af grundene til, at f. eks. benzinrestriktionernes og priskontrollens håndhævelse i England ikke sker gennem politiet, men ved de vedkommende ministeriers særlige kontrollører. Politiets popularitet kan nok herved øges, men prisen er udefra set dog vist for høj i forhold til gevinsten.

Forudsætningerne for politistrejkerne i London i 1918 og i London og enkelte andre steder i juli 1919 drages således frem, at strejkerne vel forstås, og det endda uanset 1918-strejken fandt sted i krigstid med deraf følgende ganske ekstraordinære samfundsvanskeligheder.

Den mere harmoniske udvikling i mellemkrigsårene med de både samfunds- og korpsmæssige fremskridt får fyldig omtale, såvel som den aktuelle status.

Som sammenligningsgrundlag er de nuværende politilønninger interessante. Alle tillæg og goder inklusive anslås en politibetjents egentlige lønning til £ 9 og 6 sh stigende til £ 11 og 8 sh, medens gennemsnittet af den ufaglærte og faglærte arbejders løn kun er ialt godt £ 7 pr. uge. Når der desuagtet er store vanskeligheder for politiets rekruttering — London mangler således flere tusind mand i at have den normerede styrke på 20.000 udfyldt — må andre hensyn end de rent økonomiske spille en væsentlig rolle, muligt de beskedne forfremmelsesforhold.

Det påpeges her, at det gældende system — i hvert fald faktisk — udelukker interesserede unge med højere uddannelse fra at søge en politikarriere indenfor korpsets almindelige tjeneste — idet rimelige advancementer ikke kan opnås indenfor kortere åremål.

At spørgsmålet kvindeligt politi får en endog særdeles fyldig behandling, giver forfatterinden ingen særlig forklaring på.

Bogen er i øvrigt skrevet med udsyn. Dens ræsonnementer er sobre,

og bogen kan — hvad enten konklusionerne findes acceptable for forholdene andre steder eller ej — anbefales til enhver, der ønsker orientering om britisk politi og om generelle politiforhold anskuet med britiske øjne.

Bogen er veltrykt, harmonisk udstyret og behageligt befriet for trist austeritet og krisepræg.

F. v. Magius.

TIDSSKRIFTER

Revue de Criminologie et de Police technique. 4. årgang, 3. hefte, Genève 1950.

Redaktionen har modtaget dette hefte ledsaget af en introduktion af professor *Jean Graven*, der udtrykker ønsket om at få udbredt kendskabet til dette forholdsvis nye schweiziske tidsskrift.

Dette hefte er helliget de problemer, som skulle behandles på den 2. internationale kriminologikongres i Paris, og indledes med nogle bemærkninger af kongressens præsident *Donnedieu de Vabres*.

Professor *Jean Graven* gør i en artikel rede for kongressens mål og de forhåbninger, kriminologer knytter til den. Graven siger, at tiden nu er inde til afklaring og videnskabeligt samarbejde, kriminologien må være uundværlig for alle jurister og lovgivere, og dens udvikling og anerkendelse bør medføre at »§-retten« afløses af en »social ret«. Endvidere er det nødvendigt at udbrede kendskabet til kriminologien, thi først da kan videnskabsmanden få lovgiveren i tale, og først da kan videnskabsmanden komme til orde i rettens haller. Reformvejen er omsider åben, vi må benytte lejligheden.

Professor *Georges Henyer* giver en kort historisk oversigt over de kriminologiske doktriner uden dog at komme ind på den sociologiske retning.

I en artikel »Skal de abnorme forbrydere straffes eller helbredes?« giver den belgiske dommer *Versèle* en kritisk redegørelse for udviklingen i den belgiske Code Pénal. Ifølge Code Pénal Belge af 1867 var kun de egentlig sindssyge uansvarlige, men retspraksis tog hensyn til andre mentale abnormiteter som formildende omstændighed og anvendte nedsat straf (svarende til princippet i den danske straffelov af 1866 § 39: nedsat tilregnelighed — nedsat straf, og med samme uheldige konsekvenser). Dette forhold ændredes i 1930, således at også delvis tilregnelige af kriminel farlighed kunne underkastes særforanstaltninger i form af kurativ internering, hvis varighed var afhængig af forbrydelsens grovhed. Efter et reformforslag fra 1939 skal den, der på domfældelsestidspunktet lider af en varig psykisk abnormitet, og som udgør en fare for samfundet, kunne underkastes internering i en medicinsk-pønal anstalt med psykisk og moralsk resocialisering for øje. Retten fastsætter såvel minimum (ikke under 6 måneder) som maksimum (ikke over forseelsens strafmaksimum) for denne internering, som imidlertid om fornødent kan forlænges senere. *Versèle* mener, at denne dualistiske sanktion, som Belgien er ved at få gennem-

ført, er et skridt på vejen til kurativ behandling af alle lovovertrædere, thi forskellen mellem den normale og den abnorme er sikkert ikke kvalitatativ, — de har alle behandling behov.

Den franske børnedommer *Jean Chazal* bidrager med nogle betragtninger over milieuets indflydelse på ungdomskriminaliteten. Kendskabet til milieuets skadelige virkninger er en forudsætning for, at man kan skabe det rette opdragende milieu. En genopdragelse bør først og fremmest bestå i at indpode barnet en masse tanke- og opførselsautomatismer, idet man vil overføre resultaterne af russeren Pavlovs verdensberømte hundeforsøg til det moralske og sociale plan, således at barnet i en given konfliktsituation automatisk vælger den socialt gunstige løsning ved hjælp af en betinget (konditioneret) refleks. Men man må også tage skyldigt hensyn til barnets personlighed og sikre sig dets medvirken, thi eller lykkes genopdragelsen ikke, og denne medvirken forudsætter en dybtgående individuel opdragelsesform. De franske erfaringer med hensyn til »liberté surveillée«, der svarer til probation-systemet, er gode, over 70 % af disse tilsyn har gunstige resultater. Også forsøg med »selvstyrende« børnesamfund er faldet heldigt ud.

Dr. jur. *H. Walder* præsenterer en ny psykodiagnostisk undersøgelsesmetode, kaldet Szondi-test. (Dr. med I. Szondi «Szondi-test. Experimentelle Triebdiagnostik». Medizinischer Verlag Hans Huber, Berne, 1947). Det vil føre for vidt at gøre rede for det dybere psykologiske grundlag på dette sted. Denne test er som en ren psykologisk test i og for sig en parallel til Rorschachs test, og formålet er at klarlægge individets specifikke driftsmæssige (conative) anlæg. Svarende til 8 forskellige utilfredsstillede, fundamentale behov (f. x. affektive og aggressive) opstilles en række mentale defekter: Biseksualitet, sadisme, epilepsi, hysteri etc. Selve testen består i, at forsøgspersonen får forelagt 6 forskellige sæt fotografiske portrætter, der hver omfatter en hermaphrodit, en sadist, en epileptiker, en hysteriker etc., og han skal heraf udvælge de to mest sympatiske og de to mest usympatiske typer. Ifølge Szondi viser det sig, at den person der f. x. har et utilfredsstillet aggressivt behov (en latent sadisme) viser en udpræget forkærlighed for fotografierne af sadisterne, og så fremdeles. Walders gengivelse giver næppe tilstrækkeligt grundlag for at bedømme testens værdi; ved en overfladisk betragtning synes der at være en vis lighed med Lavaters fysiognomiske teorier.

Heftet slutter med 3 mindre kriminalistiske artikler, om undersøgelse af klæder i mordsager, om falske frimærker og om et nyt daktyloskopisk apparat, Iodufol, der bl. a. har den fordel, at de flygtige joddampe kan fikseres, således at en øjeblikkelig affotografering ikke er nødvendig.

Revue de Criminologie et de Police technique udkommer med 4 hefter om året, abonnementsprisen er 12,75 schweizerfranc, ca. 21 danske kroner.

Jon Johnsen.